

פּרַנְק

יאנוש קורצ'אק, כתבים ט, עמ' 281-283
תרגום: אורי אורלב

- נו, עוד פוסית אחת, בסדר?
- בסדר, שיהיה מספר זוגי.
- אדון פרנק הושיט את ידו כדי להחזיק בפוסית, אך נסוג פתאום ואמר:
- לא, אדוני, די. לא אשתה יותר...
- למה? - שאלתי בפליאה.
- תביט רגע, אדוני, לפנת החדר. נכון שאתה לא רואה שום דבר? אבל אני רואה: אני רואה קשישה המסתכלת עלי בתוכחה, מאימת באצבעה ולחשת: "פרנק, זכר, פרנק".
- מי היא המשגיחה המסתורית הזאת? - חקרתי בחינף.
- אל תצחק, אדוני - אמר ברצינות. - זו חמותי מנוחתה עדין.
- זה העניין? נו, עכשו שוב אינני מתפלא. פנראה שפחדת ממנה כהגון אם אחרי מותה היא עדין מפחידה אותך כל כך.
- אל תתלוצץ, אדוני, הדבר הזה קשה בשבילי - חזר ואמר.
ישבנו ליד שלחן צדדי במסעדה וכעבר רגע ארף של דומיה ספר לי אדון פרנק במלים קצרות את ספור חייו.
- אתה מבין, אדוני, כשהייתי צעיר הייתי שתן ללא תקנה. הודות לכשרונותי הרוחתי לא רע, אבל בזבזתי הכל על שתיה ובכל ערב היה אחד מחברי מחזיר אותי הביתה שותי עד אבדן ההכרה - ובלי פרוטה. תאמין לי, ממש הדרדרתי לשפל המדרגה ואלמלא מקרה אחד הייתי היום, מי יודע, אולי בבית משגעים, אולי בבית הסהר... בקצור, התאהבתי בנערה עניה, מורה, שעבדה קשה כדי לפרנס את אמה הזקנה. אני באמת אינני יודע, אדוני, אם אנשים נורמאליים מסגלים להתאהב עד כדי כך: היתה זאת אהבת שפורים אמתית, טורדנית ומטרפת. פעם נטפלתי אל הנערה שלי ברחוב, והיא פרצה בבכי. הלכתי אל אמה, אבל זו אפלו סרבה לשמע: "אני, אמרה לי, אמורה להפקיר לחסדי-הגורל את נחמתי היחידה, את היתומה המסכנה שלי?"

שְׁלוֹשָׁה חֲדָשִׁים לֹא שְׁתִּיתִי טֶפֶה. חֲשַׁבְתִּי שְׁאֲצְלִיחַ לְשַׁכְנַע אוֹתָהּ. לֹא הֵעֲזֹתִי לְהַפְגִּס לְדִירָתוֹ, אֲבָל הִסְתוּבַבְתִּי לִילּוֹת שְׁלֵמִים לֵיד בֵּיתוֹ. וְמָה אֲגִיד לָךְ, אֲדוֹנִי, פֶּעַם אַחַת קָרָאָה לִי הִישִׁישָׁה לְבוֹא אֵלַיָּה וְהִתְחִילָה לְדַבֵּר עַל הָאֱהָבָה שְׁלִי.

- גְּבֵרְתִּי, אִם אַתָּה רוֹצָה - בְּקִשְׁתִּי - אֲנִי נִשְׁבַּע לָךְ שֶׁלֹּא אֲשַׁתֶּה עוֹד לְעוֹלָם. - לֹא, אֲדוֹנִי, אַל תִּשְׁבַּע. לָמָּה שְׁתַּפְּרֵךְ אֶת שְׁבוּעָתְךָ? הֲרִי זֶה חֲטָא. אֲבָל אֲצִיג לָךְ תַּנְאֵי אֶחָד: בְּכָל פֶּעַם שֶׁאֶקְרָא בְּשִׁמְךָ, תִּהְיֶה חַיָּב לְהַנִּיחַ אֶת הַכּוֹסִית.

כַּמּוּבָן שֶׁהִסְכַּמְתִּי לְתַנְאֵי הַזֶּה. כַּעֲבַר חֲצִי שָׁנָה כָּבֵר הֵינּוּ נְשׂוּאִים. כֵּן, אֲדוֹנִי, חוֹתֵנְתִי צָדָקָה. הַשְּׁבוּעָה לֹא הִיְתָה מוֹעִילָה. הִיְתִי מְכָרַח... הִיְתִי מְכָרַח לְהַשְׁתַּפֵּךְ לְפַעֲמִים. אֲבָל כְּשֶׁעֲבַרְתִּי אֶת הַגְּבוּל, הִיא הִיְתָה מְתִיזָצֶבֶת לְפָנַי, מְנִיחָה אֶת אֲצָבָעָה עַל פִּיהָ וְלוֹחֶשֶׁת: "פְּרָנֵק, זָכֵר, פְּרָנֵק". וְאֲנִי חִדַּלְתִּי לְשִׁתּוֹת לְמִשְׁךָ שְׁבוּעָה, לְפַעֲמִים לְכָל הַחֹדֶשׁ. כֵּן, אֲדוֹנִי: הִיא יִדְעָה לְמַצָּא אוֹתִי בְּכָל מְסַבָּאָה, בְּכָל פְּנִדָּק, הִיְתָה נִכְנָסֶת חֲרָשׁ, שְׁעַר הַשִּׁיבָּה שְׁלֶה מְכַתִּיר אֶת רֵאשָׁה, תַּמִּיד נְנוּחָה, תַּמִּיד שְׁקֻטָה, וְהִיְתָה אוֹמְרָת: "פְּרָנֵק!" וְאֲנִי הִיְתִי יוֹצֵא אַחֲרֶיהָ בְּהַכְנָעָה.

הַיּוֹם, כְּפִי שְׁאֵתָה יוֹדַע, אֲנִי אָדָם אֶמִיד, אוֹהֵב אֶת אִשְׁתִּי בְּכָל לִבִּי, חֲנֻכְתִּי אֶת יְלָדֵי הַיִּטֵּב, וְלְמֵרוֹת שְׁמַאֲז מוֹת הַ"אוֹמְנֵת" שְׁלִי חָלְפוּ תִשְׁעֵ שָׁנִים, כָּל אֵימַת שְׁאֲנִי עוֹמֵד לְשִׁתּוֹת יוֹתֵר מִשְׁתִּים, שְׁלוֹשׁ כּוֹסִיּוֹת, דְּמוּתָה מוֹפִיעָה לְפָנַי, בְּרוּרָה כְּמוֹ בַחֲיִים, וְהִיא לוֹחֶשֶׁת: " פְּרָנֵק, זָכֵר, פְּרָנֵק".

אַתָּה מִבֵּין , אֲדוֹנִי - סִים אֶת וְדִיוֹ - אֶפְשָׁר לְגַמֵּל שְׁתָּנוּ מִן הַהִתְמַכְרוֹת שְׁלוֹ, אֲבָל לְשֵׁם כֶּךָ יֵשׁ צָרָךְ בְּאַרְךָ רוּחַ וּמְסִירוֹת, בְּתַבּוּנָה רַבָּה וּבְגִישָׁה מְאֻנָּת: לֹא הָיוּ עוֹזְרִים כָּאֵן אֵיוֹמִים וּתְחִנּוֹת, רַק הָאֲזָפוֹר הַשְּׁקֵט וְהַעֲדִין וְהַבְּלִתִּי פּוֹסֵק. מִפְּנֵי שֶׁהוֹדָקָה נוֹטְלֶת מִמֶּךָ קֶדֶם כָּל אֶת כַּח הַרְצוֹן. מִשׁוֹם כֶּךָ צָרִיךְ לְדַעַת אֵיךְ לְהוֹבִיל אָדָם חָלֵשׁ בְּמִינְמוֹת, לְפַעַל בְּהַדְרָגָה, כְּמוֹ שְׁאוֹמֵר הַפְּתָגִם הַלְטִינִי: " הַטְּפָה חוֹצֶבֶת בְּסָלַע לֹא בְּכּוֹחַ, אֶלָּא בְּטַפְטוּף מְתַמִּיד".

הַלּוֹאֵי שֶׁהָיוּ הַרְבֵּה נְשִׁים כְּאֵלֶּה, כְּמוֹ הַחוֹתֶנֶת שְׁלִי.

